675/Sans UG/6th Sem/SANS-H-CC-T-14/23

U.G. 6th Semester Examination - 2023

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANS-H-CC-T-14

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** questions in Sanskrit Language with Devanāgari Script: 10×2=20

निम्नोक्तेषु **दश** प्रश्नान् सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेया :

a) महाभारतस्य प्रणेता क:? श्रीमद्भगवद्गीता महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि विद्यते?

b) तमोगुण: कस्मात् जायते? तमसि विवृद्धौ के जायन्ते?

c) प्रमाथीनि इन्द्रियाणि कस्य मन: प्रसभं हरन्ति?

d) सत्त्वगुणस्य स्वरूपं वर्ण्यताम्।

e) नरकस्य द्वाराणि कतिविधानि? कानि च तानि?

f) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारेण मनस: स्वरूपं कीदृशं भवति?

g) कीदृशा: आहारा: सात्विकप्रिया:?

[Turn Over]

h) व्यवसायात्मिका अव्यवसायात्मिका च बुद्धिः कीदृशा?

i) किमर्थं अर्जुनः पूर्वजन्मनः वृत्तान्तं स्मर्तुं न शक्नोति?

j) इह जगति केन सदृशं पवित्रं न विद्यते? तत् केन प्राप्यते?

k) 'यत्तपस्यसि कौन्तेयः'......कौन्तेयः इति पदेन कः सम्बोधितः? तस्य एवंविधस्य नाम्नः किं कारणम्?

l) वह्निः आदर्शश्च केन आव्रियते?

m) श्रीमद्भगवद्गीतायाः प्रसिद्धयोः द्वयोः टीकाकारयोः नाम उल्लिख्यताम्?

n) व्युत्पत्तिनिर्देशं कुरु—धार्तराष्ट्राः जिजीविषामः।

o) शून्यस्थलं पूर्णं कुरुः

i) स्थितप्रज्ञस्य का ________ समाधिस्थस्य केशव।

ii) ________ कौन्तेय दुष्पूरणानलेन च।

2. Answer any **four** of the following questions: 4×5=20

अधोधृतेषु प्रश्नेषु यथेच्छं **चत्वारः** समाधेयाः।

a) Translate into Bengali or English:

i) क्लैब्यं मास्म गमः पार्थ नैतत्त्वय्युपपद्यते।
क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यं त्यक्त्वोत्तिष्ठ परन्तप।।

OR

ii) योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनञ्जय।
सिद्ध्यसिद्ध्योः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते।।

b) Write short notes on any **two** of the following: $2 \times 2\frac{1}{2} = 5$

i) रजोगुण:

ii) धर्मक्षेत्र:

iii) वार्ष्णेय:

iv) तामसिक: आहार:

c) 'छित्त्वैनं संशयं योगमातिष्ठोत्तिष्ठ भारत...' कस्य वाक्यमिंद? 'भारत' इति पदेन क: सम्बोधित:? 'भारत' पदस्य व्युत्पत्ति:निर्णीयताम्? केन अज्ञानसम्भूतं संशयं छित्त्वा योगमातिष्ठति?

d) केन कथं कुत्र ज्ञानं लभते?

e) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं ईश्वरे सर्वकर्मार्पणम् इति तत्त्वं व्याख्यायताम्।

f) भगवद्गीताया: षष्ठाध्यायानुसारेण योगी कीदृशं आसनं देशं शरीरञ्च धारयन् योगं युञ्जात्?

g) ''आत्मन्येवात्मना तुष्ट: स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते''—अत्र उल्लिखितस्य स्थितप्रज्ञशब्दस्य व्याख्या कार्या।

3. Answer any **two** of the following questions. One must be written in Sanskrit Language with Devanāgari Script: $2 \times 10 = 20$

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्न**द्वय**मुत्तरता तयोरेकमवश्यं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम् :

a) श्रीमद्भगवद्गीताया: सात्त्विकी-राजसी-तामसी-बुद्धे: स्वरूपं प्रदर्शय?

b) श्रीमद्भगवद्गीतायाः सप्तदशाध्यायानुसारेण तपसः भेदं प्रदर्श्य तेषां स्वरूपं विव्रियताम्?

c) श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वादशाध्यायानुसारेण क एव भगवतः प्रियः? आलोच्यताम्।

d) Explain in Sanskrit with Devanāgari Script :

i) इन्द्रियाणां हि चरतां यन्मनोऽनुविधीयते।
तदस्य हरति प्रज्ञां वायुर्नावमिवाम्भसि।।

OR

ii) इन्द्रियाणि पराण्याहरिन्द्रियेभ्यः परंमनः।
मनसस्तु परा बुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु सः।।